

Rolnummer 6177
Arrest nr. 76/2016 van 25 mei 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 577 van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door de Arrondissementsrechtbank te Antwerpen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 10 maart 2015 in zake Hussain Azhar tegen de nv «Brouwerij De Koninck», waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 31 maart 2015, heeft de Arrondissementsrechtbank te Antwerpen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 577 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 5 van de Wet van 26 maart 2014 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de Wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties met het oog op de toekenning van bevoegdheid aan de natuurlijke rechter in diverse materies, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat de hogere beroepen tegen vonnissen tussen ondernemingen, namelijk tussen alle personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven, die betrekking hebben op een handeling verricht in het kader van de verwezenlijking van dat doel, gewezen door de vrederechter (krachtens diens bijzondere bevoegdheden die volgen uit artikel 591 van het Gerechtelijk Wetboek) niet langer voor de rechtbank van koophandel doch voor de rechtbank van eerste aanleg worden gebracht, terwijl alle geschillen tussen ondernemingen en die betrekking hebben op een handeling verricht in het kader van de verwezenlijking van hun economisch doel, en die niet onder de bijzondere bevoegdheid van andere rechtscolleges vallen, krachtens artikel 573 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 2 van de Wet van 26 maart 2014, voor de rechtbank van koophandel worden gebracht ? ».

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Wirtgen, advocaat bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend.

Bij beschikking van 24 februari 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Snappe te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 16 maart 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 16 maart 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Bij vonnis van 14 januari 2008 doet de vrederechter uitspraak in een huurgeschil tussen twee handelaars. Tegen dat vonnis wordt hoger beroep ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg, die ambtshalve een exceptie van onbevoegdheid opwerpt. Volgens de rechtbank van eerste aanleg betreft het een geschil over daden van koophandel. Het hoger beroep diende derhalve op grond van artikel 577, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing vóór de wijziging ervan bij de wet van 26 maart 2014, bij de rechtbank van koophandel te worden ingesteld. Aangezien de rechtbank van eerste aanleg de bevoegdheidsvraag niet zelf mag beslechten, verwijst zij de zaak bij vonnis van 22 december 2014 naar de Arrondissementsrechtbank die daartoe bevoegd is.

De Arrondissementsrechtbank stelt vast dat artikel 577, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek met ingang van 1 juli 2014 is opgeheven, maar dat de rechtbank van koophandel in beginsel bevoegd blijft, met toepassing van artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek, om kennis te nemen van vonnissen tussen handelaars gewezen vóór 1 juli 2014. Krachtens de laatstgenoemde bepaling zijn de wetten inzake de bevoegdheid van de rechtbanken van toepassing op de hangende rechtsgedingen, « zonder dat die worden onttrokken aan de instantie van het gerecht waarvoor zij op geldige wijze aanhangig zijn, en behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald ». Aangezien het hoger beroep niet op geldige wijze aanhangig werd gemaakt bij de rechtbank van eerste aanleg, betreft het volgens de Arrondissementsrechtbank een na de wetswijziging gerezen bevoegdheidsincident, dat op grond van de nieuwe bevoegdheidsregeling moet worden beslecht.

De Arrondissementsrechtbank stelt vervolgens vast dat krachtens artikel 577 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de wet van 26 maart 2014, niet langer de rechtbank van koophandel maar de rechtbank van eerste aanleg bevoegd is om in hoger beroep uitspraak te doen. De Arrondissementsrechtbank is evenwel van oordeel dat het onttrekken van ondernemingsgeschillen aan de rechtbank van koophandel niet strookt met de doelstelling van de wetgever om geschillen door de meest geschikte rechter te laten beslechten. De vertrouwde van de rechtbank van koophandel met ondernemingsgeschillen en haar bijzondere samenstelling vormen een waarborg voor de betrokken rechtzoekenden, die niet zonder redelijke verantwoording zou mogen worden ontzegd aan personen die zich in vergelijkbare omstandigheden bevinden. De Arrondissementsrechtbank acht het om die reden aangewezen ambtshalve de hiervoor aangehaalde prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De Ministerraad werpt in de eerste plaats op dat de prejudiciële vraag niet ontvankelijk is, omdat zij niet voldoende verduidelijkt welke categorieën van personen dienen te worden vergeleken en op welke wijze de in het geding zijnde bepaling het gelijkheidsbeginsel zou kunnen schenden.

A.2. In de tweede plaats meent de Ministerraad dat het antwoord op de prejudiciële vraag niet nuttig is voor de beslechting van het geschil, omdat de vraag betrekking heeft op de grondwettigheid van een wetgevende regeling die niet van toepassing is op het aan de verwijzende rechter voorgelegde bevoegdheidsprobleem. Gelet op de overgangsregeling, vervat in artikel 16 van de wet van 26 maart 2014, wordt het beroep tegen de beslissing van de vrederechter ingesteld voor het rechtscollege dat daarvoor bevoegd was krachtens de op de datum van die beslissing geldende bepalingen. Op 14 januari 2008 was het bij de wet van 26 maart 2014 opgeheven artikel 577, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek de toepasselijke bepaling. Bijgevolg moet de bevoegdheid van de in hoger beroep bevoegde rechter op basis van die bepaling worden vastgesteld. Het voormelde artikel 16 van de wet van 26 maart 2014 zou voor de toepassing in de tijd van de in die wet bepaalde bevoegdheidsregeling in een *lex specialis* voorzien ten opzichte van de algemene regeling vervat in artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek, waarop de verwijzende rechter zich beroept.

A.3. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord, allereerst omdat de aangebrachte categorieën onvoldoende vergelijkbaar zijn. Uit het feit dat in het ene geval een bevoegdheidsregel voor geschillen in hoger beroep wordt vastgesteld en in het andere geval een bevoegdheidsregel voor geschillen in eerste aanleg, zou blijken dat beide categorieën niet vergelijkbaar zijn.

De keuze van de wetgever om de huurgeschillen, ook tussen ondernemingen, door de vrederechter te laten beslechten, is volgens de Ministerraad niet kennelijk onredelijk. De vrederechter is immers sedert decennia de bevoegde rechter voor huurgeschillen. Zodra die bevoegdheidstoewijzing wordt aanvaard, staat niets eraan in de weg dat de wetgever de beroepen tegen de vonnissen in die materie laat instellen voor de rechtbank van eerste aanleg. Die keuze van de wetgever steunt op een objectief criterium, streeft een legitieme doelstelling na en staat bovendien in een redelijke verhouding tot dat doel. Onder de gelding van het oude artikel 577, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek bestond in de rechtsleer en de rechtspraak immers een aanhoudende discussie over de vraag welke rechter het meest geschikt was om kennis te nemen van beroepen tegen vonnissen van de vrederechter inzake huurgeschillen tussen handelaars. De wetgever heeft nu besloten dat de bevoegdheid inzake huur best bij de vrederechter blijft, ook wat de huurgeschillen tussen ondernemingen betreft, en dat de inhoudelijke samenhang best wordt bewaard door het hoger beroep tegen die beslissingen toe te vertrouwen aan

de rechtbank van eerste aanleg, waar het gros van de hogere beroepen in huurgeschillen terecht komt en waar voorheen volgens bepaalde rechtspraak ook reeds de hogere beroepen in huurgeschillen tussen handelaars werden behandeld.

- B -

B.1. Artikel 577 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing vóór de wijziging ervan bij de wet van 26 maart 2014, bepaalde :

« De rechtbank van eerste aanleg neemt in hoger beroep kennis van de vonnissen in eerste aanleg gewezen door de vrederechter en, in de gevallen bepaald bij artikel 601*bis*, door de politierechtbank.

Hoger beroep tegen de beslissingen, door de vrederechter in eerste aanleg gewezen inzake geschillen tussen kooplieden betreffende de handelingen die de wet als daden van koophandel aanmerkt of inzake geschillen betreffende wisselbrieven, wordt evenwel gebracht voor de rechtbank van koophandel ».

B.2. Bij artikel 5 van de wet van 26 maart 2014 werd het tweede lid opgeheven, met ingang van 1 juli 2014.

Andere bepalingen van dezelfde wet vormden de aanleiding voor die opheffing. Vóór 1 juli 2014 was de vrederechter tot een bepaald bedrag bevoegd voor geschillen tussen handelaars. Bij artikel 2 van de wet van 26 maart 2014 werd artikel 573 van het Gerechtelijk Wetboek zo gewijzigd dat de rechtbank van koophandel voortaan bevoegd is voor die geschillen, ongeacht het bedrag dat daarvan de inzet vormt. Het aldus gewijzigde artikel 573 bepaalt :

« De rechtbank van koophandel neemt in eerste aanleg kennis :

1° van de geschillen tussen ondernemingen, namelijk tussen alle personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven, die betrekking hebben op een handeling welke is verricht in het kader van de verwezenlijking van dat doel en die niet onder de bijzondere bevoegdheid van andere rechtscolleges vallen;

2° van geschillen betreffende wisselbrieven en orderbriefjes.

De vordering gericht tegen een onderneming kan onder de in het eerste lid, 1°, bepaalde voorwaarden eveneens voor de rechtbank van koophandel worden gebracht, zelfs indien de eiser geen onderneming is. Elk beding tot aanwijzing van een bevoegde rechter dat is gemaakt voor het ontstaan van het geschil is, in dat opzicht, nietig ».

Artikel 8 van de wet van 26 maart 2014 heeft dienovereenkomstig de bevoegdheid van de vrederechter aangepast. Artikel 590, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek luidt daardoor als volgt :

« De vrederechter neemt kennis van alle vorderingen waarvan het bedrag 2 500 euro niet te boven gaat, behalve die welke de wet aan zijn rechtsmacht onttrekt, inzonderheid de vorderingen bedoeld in de artikelen 569 tot 571, 572*bis*, 573, 574 en 578 tot 583 ».

B.3. De voormelde verschuiving van de bevoegdheid voor geschillen tussen handelaars of ondernemingen bracht de wetgever ertoe artikel 577, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek op te heffen :

« Gelet op de voorgestelde wijziging van artikel 573 van het Gerechtelijk Wetboek, dat bevoegdheid toekent in eerste aanleg aan de rechtbank van koophandel, ongeacht het bedrag van het geschil, is deze bepaling doelloos geworden.

Deze wijziging verandert niets aan het algemeen stelsel van de hogere beroepen gericht tegen beslissingen die behoren tot de bijzondere bevoegdheid van de vrederechters. Het hoger beroep in zake handelshuur bij voorbeeld blijft behoren tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg. Het was bijzonder gepast om deze bijzondere bevoegdheid te laten aan de vrederechter want zij is nauw verbonden met de bevoegdheid in verband met pacht en woning. Om dezelfde reden is het noodzakelijk dat die samenhangende bevoegdheden blijven behoren tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3076/001, p. 12).

B.4. Met de laatstvermelde alinea uit de parlementaire voorbereiding is de verwijzende rechter het niet eens. Hij merkt op dat alle hogere beroepen waarbij beide partijen handelaar waren, ook wat huurgeschillen betreft, voorheen voor de rechtbank van koophandel moesten worden gebracht.

De verwijzende rechter vermeldt vervolgens dat de vertrouwde van de rechtbank van koophandel met ondernemingsgeschillen en haar specifieke samenstelling een waarborg vormen voor de betrokken rechtzoekenden, die niet zonder redelijke verantwoording zou mogen worden ontzegd aan personen die zich in vergelijkbare omstandigheden bevinden.

Uitgaande van die zienswijze wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of artikel 577 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij artikel 5 van de wet van 26 maart 2014, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt « doordat de hogere beroepen tegen

vonnissen tussen ondernemingen, namelijk tussen alle personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven, die betrekking hebben op een handeling verricht in het kader van de verwezenlijking van dat doel, gewezen door de vrederechter (krachtens diens bijzondere bevoegdheden die volgen uit artikel 591 van het Gerechtelijk Wetboek) niet langer voor de rechtbank van koophandel doch voor de rechtbank van eerste aanleg worden gebracht, terwijl alle geschillen tussen ondernemingen en die betrekking hebben op een handeling verricht in het kader van de verwezenlijking van hun economisch doel, en die niet onder de bijzondere bevoegdheid van andere rechtscolleges vallen, krachtens artikel 573 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 2 van de Wet van 26 maart 2014, voor de rechtbank van koophandel worden gebracht ».

Het in de prejudiciële vraag vermelde artikel 591, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de vrederechter, ongeacht het bedrag van de vordering, kennis neemt van, met name, « geschillen betreffende de verhuring van onroerende goederen en van de samenhangende vorderingen die ontstaan uit de verhuring van een handelszaak ».

B.5. In weerwil van wat de Ministerraad beweert, blijkt uit de prejudiciële vraag voldoende duidelijk welke categorieën van personen met elkaar worden vergeleken : de handelaars die de waarborg genieten dat hun geschil door de rechtbank van koophandel zal worden beslecht en de handelaars die dezelfde waarborg niet genieten.

B.6. De Ministerraad betwist de relevantie van de prejudiciële vraag voor de beslechting van het bodemgeschil. Hij verwijst daarvoor naar artikel 16 van de wet van 26 maart 2014, dat bepaalt :

« Hoger beroep tegen elke beslissing die voor de inwerkingtreding van deze wet is gewezen door een rechtscollege dat daarvoor bevoegd was krachtens de op de datum van deze beslissing geldende bepalingen, wordt ingesteld voor het rechtscollege dat bevoegd was om kennis te nemen van dit hoger beroep krachtens de op de datum van deze beslissing geldende bepalingen ».

De verwijzende rechter beroept zich evenwel op artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek, naar luid waarvan de wetten die de bevoegdheid van de rechtbanken regelen op de hangende gedingen van toepassing zijn « zonder dat die worden onttrokken aan de instantie van het gerecht waarvoor zij op geldige wijze aanhangig zijn, en behoudens de uitzonderingen bij de

wet bepaald ». Uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie leidt de verwijzende rechter af dat de arrondissementsrechtbank, ten aanzien van een na de inwerkingtreding van de nieuwe bevoegdheidswet gerezen bevoegdheidsincident, rekening moet houden met de nieuwe bevoegdheidswet.

Het staat in de regel aan de verwijzende rechter de normen vast te stellen die toepasselijk zijn op het hem voorgelegde geschil.

Het volstaat te dezen vast te stellen dat het oordeel van de verwijzende rechter niet kennelijk onredelijk is en dat derhalve niet kan worden besloten dat het antwoord op de prejudiciële vraag zonder nut zou zijn.

B.7. De bedoeling van de wet van 26 maart 2014 wordt in de parlementaire voorbereiding als volgt omschreven :

« Het is belangrijk dat de meest geschikte rechter om een snelle en kwaliteitsvolle beslissing te wijzen wordt uitgekozen. Het ontwerp strekt ertoe aan de natuurlijke rechter de opdracht te geven de geschillen waarvoor hij het meest geschikt is om te beslechten, te beslechten. Verder doorgevoerde specialisatie van de rechtscollèges zal de kwaliteit van de beslissingen verhogen.

De concentratie van de rechtbanken van koophandel zoals voorzien bij de wetten die de gerechtelijke arrondissementen hertekenen, laten toe om de materies die voortaan worden toevertrouwd aan de rechtbank van koophandel nog beter te behandelen, en dat zowel op kwalitatief als op kwantitatief vlak.

Het is belangrijk dat de rechtzoekenden intuïtief en zonder aarzelen zouden weten aan welke rechter zij hun geschil moeten voorleggen. Het gebeurt nog te vaak dat overbodige discussies plaats grijpen over de bevoegdheid » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3076/001, p. 4).

B.8. Het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedureregels in verschillende omstandigheden, houdt op zich geen discriminatie in. Van discriminatie zou slechts sprake zijn indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedureregels een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen met zich zou meebrengen.

B.9. De in het geding zijnde bepaling ontzegt de in een huurgeschil betrokken handelaar niet het recht op toegang tot de rechter. Dat recht omvat niet het recht van de handelaar op een rechter naar zijn keuze.

Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever om te beslissen welke rechter het meest geschikt is om een bepaalde soort van geschillen te beslechten. Het enkele gegeven dat de wetgever de geschillen inzake huur, met inbegrip van huurgeschillen tussen handelaars, aan een andere rechter dan de rechtbank van koophandel heeft toevertrouwd, om de redenen, aangegeven in de parlementaire voorbereiding, vermeld in B.3, doet niet op onevenredige wijze afbreuk aan de rechten van de betrokken handelaars.

B.10. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 577 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 26 maart 2014, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 25 mei 2016.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

E. De Groot